

HORSKÁ NAUČNÁ STEZKA POTŮČKY

GEBIRGSLEHRPFAD POTŮČKY

8

5,9 km
828 m n.m. ▶ Zaniklá osada Luhy

Údolí Černé / Schwarzwassertal

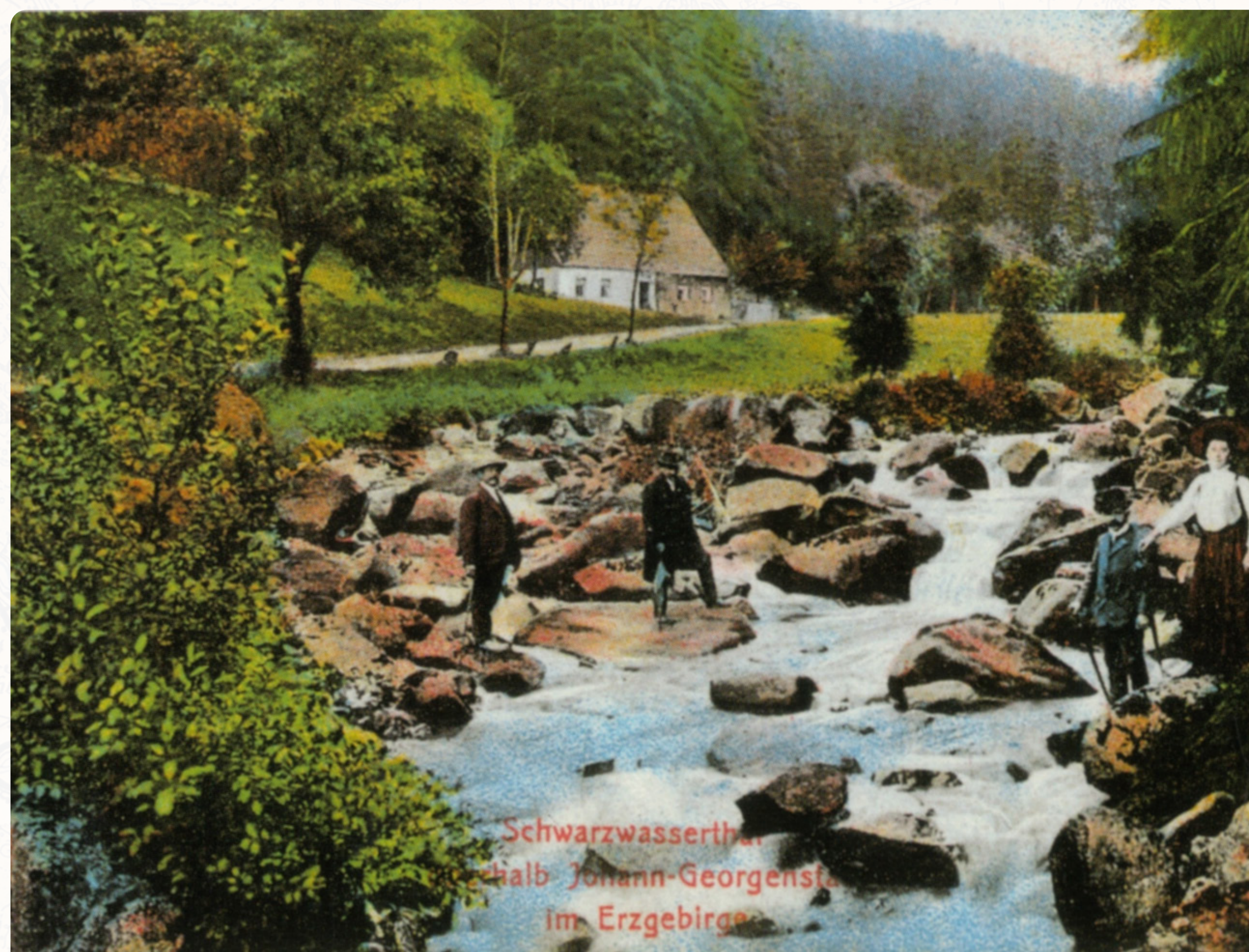
8 Údolí Černé

Říčka Černá pramení v nadmořské výšce 1 055 m na jihozápadním úbočí Fichtelbergu, těsně u česko-saské hranice nad Božím Darem. Po 17,5 km opouští v Potůčkách české území a v Aue se po necelých 50 km vleává do Cvikovské Muldy. Její tmavou barvu, která jí dala jméno, způsobují huminové látky vzniklé přeměnou odumřelého rostlinného materiálu v rašelinistiších.

Černá se zpočátku jen mírně zařezává do náhorní plošiny Krušných hor, teprve před zaniklou vsí Luhy, kde si namísto měkkých fylitů začíná razit cestu v tvrdších žulách, se údolí začíná zužovat a zahlubovat. Voda se zde valí po velkých žulových balvanech a zdejší malebné údolí je často přirovnáváno k údolí Vydry na Šumavě. Údolí Černé se opět rozšiřuje u Potůčků, kde říčka znovu vstupuje do fylitů, aby se pak zase sevřelo na saském území pod Johanngeorgenstadtem, kde vodě opět stojí v cestě žuly.

Údolí Černé bylo vytvořeno výmolnou (erozní) činností proudící vody. Ta pokračuje dodnes a zesiluje zvláště při povodních. Velkou povodeň zažilo okolí Potůčků například v červenci 1931, v posledních letech pak zejména v létě roku 2002: řada mostků, které tehdy Černá strhla, nebyla dosud obnovena. Vodní sílu Černé využívali místní obyvatelé už od nejstarších dob k rýžování cínu, k drcení a promývání rud a k pohonu mlýnů, pil, hamrů a dalších zařízení.

Podél břehů se setkáme s typickou dřevinou horských potoků, olší šedou. Naopak nepůvodním druhem je všedobr horní, do Krušných hor přinesený německými horníky v 16. století jako léčivá rostlina („na všechno“). Balvanité břehy si oblíbili ptáci konipas horský a skorec vodní. Vzácným druhem je hmyzožravý rejsek vodní. Má velkou spotřebu potravy, a proto musí být skvělým lovcem. Někteří odborníci vyjádřili názor, že kdyby byl velký jako kočka, mohl by ohrozit i člověka. Naštěstí dorůstá jen 5 až 7 cm.

Romantické údolí Černé u Luhy kolem roku 1910.
Romantisches Tal des Flusses Černá (Schwarzwasser) bei Luhy (Jungenhengst) um 1910.

8 Schwarzwassertal

Der Fluss Černá (Schwarzwasser) entspringt in einer Höhe von 1.055 m ü. NN am Südwesthang des Fichtelbergs, nahe der tschechisch-sächsischen Grenze oberhalb von Boží Dar (Gottesgab). Nach 17,5 km verlässt er das tschechische Gebiet in Potůčky (Breitenbach) und mündet in Aue nach weniger als 50 km in die Zwickauer Mulde. Seine dunkle Farbe, die ihm seinen Namen gab, entsteht durch Huminstoffe, die bei der Umwandlung abgestorbener Pflanzenmaterials in Mooren entstehen.

Das Schwarzwasser schneidet zunächst nur leicht in die Hochebene des Erzgebirges ein. Erst vor der verschwundenen Ortschaft Luhy (Jungenhengst), wo es sich statt weicherem Phyllit den Weg durch härtere Granite zu bahnen beginnt, verengt und vertieft sich das Tal. Das Wasser fließt hier über große Granitblöcke und das malerische Tal wird oft mit dem Widratal im Böhmerwald verglichen. Bei Potůčky verbreitert sich das Schwarzwassertal erneut, wo der Fluss wieder in die Phyllite einschneidet, um sich dann im sächsischen Gebiet unterhalb von Johanngeorgenstadt wieder zu verengen, wo wiederum Granit dem Wasser im Weg steht.

Das Schwarzwassertal entstand durch die Erosionsaktivität des fließenden Wassers. Diese Aktivität hält bis heute an und verstärkt sich insbesondere bei Überschwemmungen. In der Umgebung von Potůčky kam es beispielsweise im Juli 1931 und in den letzten Jahren insbesondere im Sommer 2002 zu einem großen Hochwasser. Die Wasserkraft des Schwarzwassers wurde schon seit frühester Zeit zum Zinnwaschen, zum Zerkleinern von Erzen sowie zum Antrieb von Mühlen, Sägen, Hämmerm und anderen Anlagen genutzt.

Entlang der Ufer treffen wir auf die typische Baumart der Gebirgsbäche, die Grau-Erle. Eine nicht heimische Art ist dagegen der Meisterwurz, der im 16. Jahrhundert von deutschen Bergleuten als Heilpflanze ins Erzgebirge gebracht wurde. Die felsigen Ufer wurden von einigen Vögeln bevorzugt, zum Beispiel der Gebirgsstelze oder der Wasseramsel. Die insektenfressende Wasserspitzmaus ist eine seltene Art. Sie hat einen hohen Futtermittelverbrauch und muss daher ein großartiger Jäger sein. Einige Experten sind der Meinung, dass sie eine Gefahr für den Menschen darstellen könnte, wenn sie so groß wie eine Katze wäre. Glücklicherweise ist sie nur 5 bis 7 cm groß.

Jedním z mostků, které strhla povodeň v roce 2002 a už nebyly obnoveny, byl mostek přes Černou mezi Luhy a Pilou (pohlednice z roku 1903).

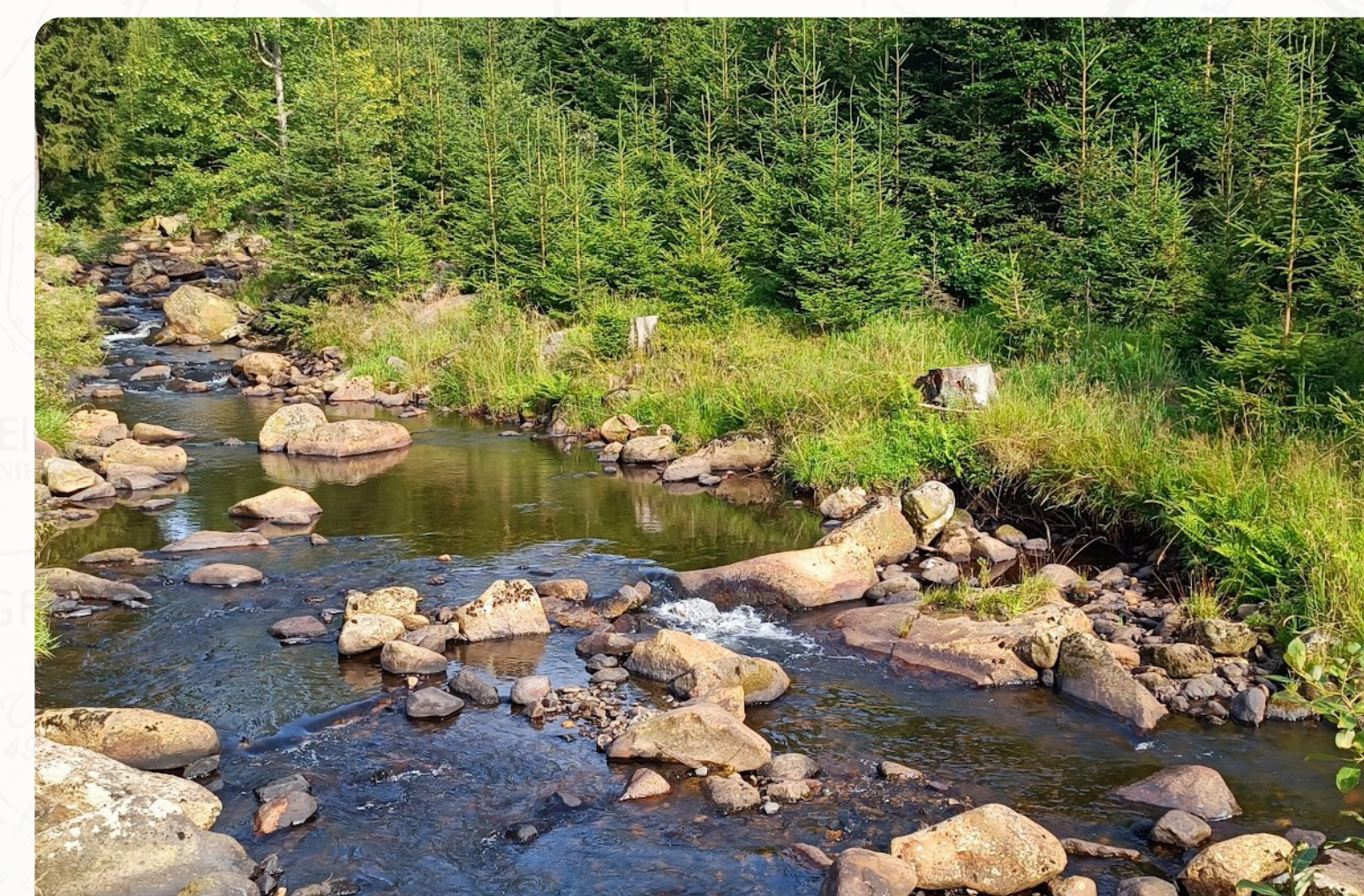
Eine der Brücken, die bei dem Hochwasser im Jahr 2002 weggeschwemmt und nie wieder errichtet wurde, war die Brücke über das Schwarzwasser zwischen Jungenhengst und Brettmühl (Postkarte aus dem Jahr 1903).

Stržený most přes Černou ve Wittigsthalu za česko-německou hranici v Potůčkách po povodni 6. července 1931. Die abgerissene Brücke über das Schwarzwasser in Wittigsthal, jenseits der tschechisch-deutschen Grenze in Potůčky (Breitenbach) nach dem Hochwasser am 6. Juli 1931.

Údolí Černé v Háje (foto: Michal Urban). Černá-Tal in Háje / Zwittermühl (Foto: Michal Urban).

Zaoblené žulové balvany v řečišti Černé mezi Luhy a Pilou (foto: Michal Urban). Abgerundete Granitblöcke im Bett des Černá-Flusses zwischen Luhy und Pila (Foto: Michal Urban).

